

Oponentský posudok na doterajšie vedecké a pedagogické dielo doc. PhDr. Noémi Beljak Pažinovej, PhD.

Noémi Beljak Pažinová poznám od jej nástupu na vysokoškolské štúdium odboru archeológia na FF UKF v Nitre. Už počas štúdia sa javila ako mimoriadne schopná, pracovitá a cieľavedomá študentka, ktorá zároveň prejavovala veľký záujem o pracovný život na katedre. Absolvovala diplomovú prácu z problematiky mladšej doby železnej – doby laténskej. V rámci doktorandského štúdia sa potom orientovala na problematiku mladšej doby kamennej – neolitu. Vedecko-akademickú hodnosť „philosophiae doctor“ (PhD) obhájila v roku 2008 a v roku 2014 získala vedecko-pedagogický titul docent, obe hodnosti na svojej alma mater – UKF v Nitre.

Po počiatočných prácach zameraných na materiálnu kultúru a osídlenie mladšej a neskorej doby kamennej sa odborný záujem N. Beljak Pažinovej rozšíril jednak na poznávanie spôsobu života pravekých komunít prostredníctvom multidisciplinárne orientovaných prístupov a nových výskumných smerov, ako napríklad archeológia domácností, jednak na poznávanie prejavov smrti v pertraktovanom období so širším záberom v stredoeurópskom prostredí. Spomeňme v tomto kontexte aspoň dve štúdie publikované v spoluautorstve v zahraničí: prvá v angličtine *(Un)Usual Neolithic and Early Eneolithic mortuary practices in the area of the North Carpathian Basin*, zverejnená v medzinárodnom časopise vydávanom Ľubl'anskou univerzitou *Documenta Praehistorica* (XXXVII : Neolithic Studies, 2010, 147-159) a druhá v nemeckom jazyku *Die Bestattungssitten der Lengyel-Kultur im Lichte ausgewählter Beispiele aus der südwestlichen Slowakei*, v zborníku *Akten der Internationalen Tagung in Frankfurt a. M. 2012, „Irrreguläre“ Bestattungen in der Urgeschichte : Norm, Ritual, Strafe?*. Kolloquien zur Vor- und Frühgeschichte Band 19. Bonn 2013 (151-166), vydanom prestížnym vydavateľstvom Dr. Rudolf Habelt GmbH.

V uvedených odborných intenciách bol zameraný tiež projekt VEGA (1/0585/13) *Keramická produkcia neolitických a eneolitických komunít na strednom Dunaji*, ktorého bola zodpovednou riešiteľkou a na problematiku pravekého osídlenia bol zacielený aj jej podiel na riešení projektu *Centrum výskumu najstarších dejín stredného Podunajska* (ITMS 26220120059) v rámci Štrukturálneho fondu v Operačnom programe Výskum a vývoj, ktorého prijímateľom bol Archeologický ústav SAV.

V ostatných rokoch sa N. Beljak Pažinová nemalou mierou podieľa aj na výskume lokalít zo stredoveku – hradu Peťuša pri obci Ostrá Lúka, ktorého je garantom, hradu Dobrá Niva a Pustého hradu vo Zvolene v spolupráci s Archeologickým ústavom SAV v Nitre. Tieto

jej aktivity našli odraz v dvoch monografiách publikovaných v spoluautorstve: J. Beljak a kol.: *Pustý hrad vo Zvolene, Dolný hrad 2009-2014*. Nitra 2014 (372 s.) a N. Beljak Pažinová – J. Beljak – M. Šimkovic: *Pustý hrad vo Zvolene a hrad Peťuša vo svetle aktuálnych výskumov*. Zvolen 2018 (100 s.) ako aj v projekte VEGA (1/0208/15) *Človek a hory v priebehu času – od pravekých hradísk k stredovekým hradom* i v aktuálne získanom APVV grante (APVV-17-0063) *Vita intra muros – interdisciplinárny výskum hradov stredného Slovenska*.

Nie je bežné v archeologickej praxi, že špecialista na obdobie staršieho praveku sa tak rýchlo etabluje v špecifickej problematike mediéválnej archeológie, akou je castrológia – teda výskum stredovekých hradov. Svedčí o tom okrem iných tiež najnovšia štúdia publikovaná v časopise *Archaeologia historica* 43, 2018 (s. 187-201), vydávanom FF Masarykovej univerzity v Brne, v ktorej N. Beljak Pažinová spolu s R. Ragačom venujú pozornosť konfrontácii archeologických a historických prameňov a zamýšľajú sa nad otázkou či hrad Peťuša mohol byť šľachtickým sídlom alebo mýtnou stanicou.

Výsledky svojej vedeckej práce N. Beljak Pažinová dlhodobo prezentuje tak na odborných konferenciách doma i v zahraničí ako aj v rámci študijno-prednáškových pobytov na Univerzite Friedricha Schillera v Jene, v Europäisches Burgeninstitut v Braubachu, na Univerzite Loránda Eötvösa v Budapešti, na Wroclavskej univerzite, či na univerzite v Zadare. O jej úspešnom etablovaní sa v medzinárodných odborných kruhoch vypovedajú tiež jej aktivity na poli Európskej asociácie archeológov (European Association of Archaeologists - EAA), ktorej je nielen členkou ale aj koordinátorkou pracovnej skupiny - Working Group on Farming, Forestry and Rural Land Management ako aj jej členstvo v predsedníctve združenia CASTRUM BENE so sídlom v Budapešti, ktoré sústreďuje bádateľov hradov zo strednej Európy a balkánskych štátov.

N. Beljak Pažinová vykonala alebo sa podieľala na vyše 100 terénnych aktivitách, čo jej umožňuje osobitná odborná spôsobilosť na vykonávanie archeologických výskumov na území SR, ktorú získala od Ministerstva kultúry SR. Praktické skúsenosti a poznatky získané touto bohatou terénnou praxou odovzdáva v rámci pedagogickej činnosti študentom archeológie v prednáškovom cykle venovanom metódam a praxi archeologického terénneho výskumu a v medzinárodnom meradle v „Letnej škole archeológie“, ktorú úspešne uviedla do života v rámci edukačného projektu Vyšehradského fondu a kde už ôsmy rok je koordinátorkou projektu.

Významným prínosom do výučby archeológie a príbuzných vedných disciplín na vysokých školách, ale tiež pre celú odbornú archeologickú pospolitosť je práve vydaná vysokoškolská učebnica s názvom *Archeológia pravekých domácností*, ktorú N. Beljak

Pažinová publikovala v spolupráci s jej úspešne ukončenou doktorandkou Mgr. Michaelou Niklovou, PhD. V slovenskej archeologickej spisbe táto práca predstavuje vítanú „novinku“, ktorá reflektuje súčasný európsky trend archeologického výskumu sídelných areálov a sprostredkováva aktuálne poznatky teoretického výskumu najmä z anglosaského prostredia.

Čo sa týka kritérií pre vymenúvacie konanie za profesora, N. Beljak Pažinová tieto nielen spĺňa, ale vo viacerých parametroch výrazne prekračuje: viedla 17 záverečných prác (Bc, Mgr), úspešne vyškolila dvoch doktorandov, zaviedla 7 predmetov študijného programu za ostatných 10 rokov, okrem tých, ktoré súvisia s jej odbornou profiláciou – neolit a eneolit, menovite uvádzam dva nanajvýš aktuálne a inovatívne - Paleoeconomické rekonštrukcie a Špecializovaná remeselná výroba v praveku.

Je autorkou či spoluautorkou 10 knižných publikácií, z toho 2 vedeckých monografií a spoluautorkou 4 vedeckých monografií vydaných v domácich vydavateľstvách, 3 vysokoškolských učebníc, jednu z nich som už podrobnejšie uviedol, 56 publikácií vo vedeckých časopisoch, z toho 10 vedeckých a odborných prác je evidovaných v databázach ISI WOK a Scopus a 152 ostatných publikácií. O značnom ohlase jej publikačnej tvorby svedčí 88 citácií v publikáciách mimo databáz a 11 citácií v publikáciách evidovaných v databázach ISI WOK a Scopus.

N. Beljak Pažinová v ostatných dvoch rokoch navyše preukázala mimoriadnu schopnosť zastávať riadiacu funkciu vedúcej katedry, keď pod jej vedením pracovisko dosahuje veľmi dobré výsledky.

Doterajšiu vedeckú a pedagogickú činnosť N. Beljak Pažinovej považujem za veľmi kvalitnú, na vysokej odbornej úrovni, v súlade so súčasnými trendmi v odbore archeológie a pedagogiky obecne. Jej morálny profil je plne v súlade s požiadavkami kladenými na vysokoškolského učiteľa, reprezentanta univerzity a vedeckého odboru.

Na základe predstavených materiálov, zoznamu publikácií, vedecko-pedagogických výsledkov v oblasti vedeckej, pedagogickej a organizačnej činnosti a v neposlednom rade na základe osobných skúseností **odporúčam**, aby po úspešnom inauguračnom konaní bol doc. PhDr. Noémi Blelajak Pažinovej, PhD. podaný návrh na udelenie vedecko-pedagogického titulu **profesor v odbore 2.1.25 archeológia**.

V Nitre 18. 1. 2019

prof. Jozef Bujna, CSc.

Katedra archeológie

FF UKF v Nitre